

DET EUROPÆISKE RÅD
Bruxelles

FORMANDSKABETS
KONKLUSIONER

den 16. og 17. oktober 2003

1. Det Europæiske Råd mødtes i Bruxelles den 16.-17. oktober 2003. Forud for mødet gav formanden for Europa-Parlamentet, Pat Cox, en redegørelse, der blev efterfulgt af en udveksling af synspunkter om de vigtigste punkter på dagsordenen.

I. REGERINGSKONFERENCEN

2. Det Europæiske Råd udtrykte tilfredshed med, at arbejdet i regeringskonferencen nu er gået i gang efter åbningen den 4. oktober i Rom. Det gentog sin støtte til den arbejdsmetode og tidsplan, som formandskabet har foreslået i overensstemmelse med konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Thessaloniki. Det Europæiske Råd opfordrede ministrene til aktivt at fortsætte de politiske drøftelser. Det noterede sig, at formandskabet vil gennemføre konsultationer med alle deltagere med henblik på den endelige udformning af udkastet til forfatningstraktat på grundlag af konventets udkast og i lyset af drøftelserne på RK som forberedelse til regeringskonferencens næste møde på stats- og regeringschefplan.

II. EN NY IMPULS TIL DEN EUROPÆISKE ØKONOMI

3. Efter en periode med usikkerhed viser der sig efterhånden nogle positive tegn i Europa. En forbedring af det internationale økonomiske klima, lav inflation, stabiliserede oliepriser og bedre vilkår på finansmarkederne er nøglefaktorer i et økonomisk opsving, der forventes at tage til i løbet af 2004. Da situationen imidlertid fortsat er usikker, er der behov for at tilkendegive tillid til Den Europæiske Unions økonomiske potentiale. Det er af central betydning at opretholde sunde makroøkonomiske politikker, fremskynde strukturreformer og fremme investeringer i infrastruktur og menneskelig kapital. I den forbindelse bør de økonomiske politikker fortsat tage sigte på jobskabelse og bæredygtig vækst og på forbedring af den økonomiske og sociale samhørighed.
4. Formålet med dette møde i Det Europæiske Råd er her og nu at fokusere på, hvordan der kan sættes gang i væksten, og tilrettelægge arbejdet således, at der kan træffes konkrete afgørelser på Det Europæiske Råds møde den 12.-13. december 2003. Formålet er desuden at fremhæve nødvendigheden af en fortsat bredspektret indsats, der tager sigte på at skabe et økonomisk og socialt klima, der fremmer holdbar vækst, inden for rammerne af Lissabon-strategien.
5. Fremskyndet gennemførelse af de europæiske transport-, energi- og telekommunikationsnet og øgede investeringer i menneskelig kapital vil være afgørende for væksten og for at kunne medvirke til at opnå en effektiv integration af det udvidede Europa med væsentlige produktivetsgevinster.

6. Med henblik herpå tilslutter Det Europæiske Råd sig principperne i det foreslåede vækstinitiativ samt den interimrapport, som Økofin-Rådet har forelagt, og det opfordrer de relevante aktører til at arbejde videre ud fra de retningslinjer, der udstikkes i det følgende. Initiativet skal være i overensstemmelse med stabilitets- og vækstpakten, de nuværende lofter for de finansielle overslag og forpligtelserne i henhold til de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker.
7. De prioriterede aktioner under vækstinitiativet vil blive gennemført som led i udmøntningen af strukturreformplanen fra Lissabon, herunder øget produkt-, kapital- og arbejdsmarkedsfleksibilitet, samt på baggrund af de igangværende bestræbelser på at konkretisere de retningslinjer, som er blevet fastlagt på de foregående forårsmøder i Det Europæiske Råd på områder, der selv vil bidrage til at øge EU's vækstpotentiale på længere sigt. I den forbindelse vil en styrkelse af konkurrenceevnen spille en afgørende rolle, men der skal samtidig tages hensyn til miljømæssige overvejelser og den sociale dimension.

A. VÆKSTINITIATIVET: ØGEDE INVESTERINGER I NØGLEPROJEKTER

Sammenkobling af medlemsstaterne: TEN-projekter

8. Etableringen af en moderne, effektiv transportinfrastruktur, der kan sikre let og bedre adgang mellem alle medlemsstater, vil have en positiv virkning i dobbelt forstand: det vil øge væksten direkte, og det vil øge væksten ved at maksimere fordelene ved det indre marked. Der vil blive sat særlig fokus på det nye forslag om prioriterede projekter vedrørende transeuropæiske transportnet - som ledsages af forslag, der skal øge omfanget og effektiviteten af investeringerne i disse projekter - samt andre forslag, der behandles af Rådet (transport, telekommunikation og energi). Med henblik herpå vil muligheden for en højere sats for medfinansiering fra Fællesskabets side blive nærmere undersøgt, f.eks. i specifikke tilfælde, som er grænseoverskridende eller krydser naturlige barrierer. Navnlig opfordres medlemsstaterne til hurtigt at fjerne tekniske, lovmæssige og administrative hindringer for gennemførelsen af de grænseoverskridende dele af TEN-projekterne. Infrastrukturindsatsen skal ledsages af en moderne transportpolitik, der tager behørigt hensyn til sikkerhed og bæredygtighed.

Sikring af energiforsyningerne og af telekommunikationsnettene

9. Virkeliggørelsen af et integreret marked for elektricitet og gas i et udvidet Europa vil øge forsyningssikkerheden og konkurrenceevnen og yderligere fremme væksten. I den forbindelse bør elektricitetssammenkoblingerne mindst bringes op på det niveau, der blev fastsat i Barcelona, og i den henseende vil prioriterede projekter inden for rammerne af de transeuropæiske energinet kunne yde et stort bidrag. Udviklingen af energiinfrastrukturene vil også sikre, at EU's nye nabo- og partnerlande inddrages fuldt ud i det europæiske marked. På baggrund af EU's store afhængighed af energiimport og nabolandenes betydning som leverandører eller transitlande, navnlig landene omkring Middelhavet, inden for den nordlige dimension samt i Østeuropa, bør det drøftes, hvordan man kan fremme nye energinet med disse lande, bl.a. med henblik på den Euro-Middelhavs-ministerkonferencen om energi, der finder sted i Rom i december.
10. Udvikling af telekommunikationsnet er også afgørende for, at der kan sættes gang i væksten i et udvidet Europa. I en videnbaseret økonomi, hvor informationsoverførsel spiller en vital rolle for at øge konkurrenceevnen, er det særlig nødvendigt at fremme og give adgang til udstrakte bredbåndsforbindelser og effektive net.

Investering i menneskelig kapital: innovation, forskning og udvikling samt færdigheder

11. Innovation, forskning og udvikling samt færdigheder er afgørende for Europas vækstpotentiale. Indsatsen vil blive koncentreret om at mobilisere investeringer og skabe de rette lovgivningsmæssige betingelser på områder som forskningsinfrastrukturer, forskerparker, industriel innovation og forsknings- og udviklingsprojekter, informations- og kommunikationsteknologier samt finansiering af uddannelsesfaciliteter ved hjælp af øgede investeringer i uddannelse og bedre integrering med arbejdsmarkeds- og socialpolitikkerne. Forskellige europæiske instrumenter bør yde deres bidrag, blandt andet europæiske teknologifora, EIB-instrumenter, strukturfondene og forberedende aktioner som den, der er foreslået inden for sikkerhedsrelateret forskning. Indsatsen skal også sigte mod at tackle problemerne forbundet med den første kommercielle produktion, hvor den enkelte virksomhed måske ikke får fuldt udbytte af sin investering i forskning og udvikling og innovation, og hvor det samlede innovationsniveau derfor ikke er optimalt. Der bør særlig fokuseres på behovene hos de innovative SMV'er, som arbejder i det teknologiske grænseområde, og på teknologioverførsel til udkantsområder.

De næste trin: afgørelser om opfølgning

12. For at opnå de hurtige fremskridt, som er nødvendige for at foretage en endelig vurdering af initiativet og træffe konkrete afgørelser på mødet i december, opfordrer Det Europæiske Råd under hensyn til Økofin-rapporten til, at
- Kommissionen, EIB og de relevante rådssammensætninger uden at foregribe de prioriteter, som er opstillet i Kommissionens forslag, etablerer et "quick start"-program, som indkredser en række projekter i et udvidet EU, baseret på gennemsigtige kriterier, idet der samtidig foretages en vurdering af projekternes betydning for gennemførelsen af det indre marked i et udvidet Europa, deres økonomiske og finansielle levedygtighed, deres indvirkning på væksten samt løftestangeffekten i forhold til privat kapital
 - Kommissionen og EIB forelægger deres endelige rapporter om vækstinitiativet i så god tid, at Det Økonomiske og Finansielle Udvalg grundigt kan forberede samlingen i Økofin-Rådet den 25. november; disse rapporter bør navnlig:
 - undersøge, hvordan den private sektors inddragelse i projektfinsieringen bedst øges, herunder anvendelse af EIB's facilitet for struktureret finansiering
 - udvikle instrumenter, der skal virke som en løftestang i forhold til privat kapital, navnlig gennem securitisering af eksisterende aktiver, og undersøge, hvilke aktiver der kan anvendes til sådanne formål
 - tilvejebringe en bedre samordning af procedurerne mellem EIB-midler, strukturfondene, TEN-budgettet og sjette rammeprogram
 - etablere rammer for en samlet evaluering af initiativet efter fem år. Alle de relevante rådssammensætninger bidrager til denne evaluering. Kommissionen rapporterer årligt til Det Europæiske Råd via forårsrapporten.
13. Desuden opfordres Rådet til at afslutte arbejdet med de forslag, der skal fjerne tekniske, lovmæssige og administrative hindringer for transeuropæiske net, navnlig grænseoverskridende dele, og for offentlig-private partnerskaber, innovationsprojekter og FoU-projekter. Kommissionen vil også klarlægge ENS 95-principper for, hvordan offentlig-private partnerskaber opstilles i nationalregnskabet med henblik på at sikre øget gennemsigtighed, herunder statslige garantier i nationalregnskaberne og behandlingen af securitiseringsordninger.

14. Det Europæiske Råd opfordrer medlemsstaterne til at supplere vækstinitiativet med nationale vækstprogrammer. Rådet koordinerer vækstinitiativet med disse initiativer på nationalt og europæisk plan for at sikre komplementaritet og optimal udnyttelse af ressourcerne og således forbedre initiativets samlede virkning og aflægger rapport på Det Europæiske Råds forårsmøde i 2004 om, hvilke foranstaltninger der er truffet i den forbindelse.

B. TILVEJBRINGELSE AF GUNSTIGE BETINGELSER FOR VÆKST OG BESKÆFTIGELSE

Styrkelse af den europæiske økonomis konkurrenceevne

15. En integreret strategi for den europæiske konkurrenceevne kræver en horisontal indsats for at sikre, at en række politikker gennemføres på en sådan måde, at de konsekvent bidrager til målet om at fremme de faktorer, der har betydning for virksomhedernes og industriens konkurrenceevne. I den forbindelse er de centrale politikområder det indre marked, aktioner til støtte for industrien samt forskning og teknologi, idet lempelsen af den administrative og lovmæssige byrde skal tilvejebringe det fornødne fundament. Det Europæiske Råd understreger, at Rådet (konkurrenceevne) spiller en central rolle med hensyn til at sikre, at denne integrerede strategi finder anvendelse i praksis, og dermed bidrage til at skabe et gunstigt klima for virksomhederne, et effektivt indre marked og øget forskning og innovation. Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen til at forelægge en rapport med forslag til, hvordan de industrielle rammer kan forbedres med henblik på at undgå afindustrialisering.

Det indre marked

16. Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen til at forelægge alle yderligere forslag, som er nødvendige for at fuldføre det indre marked og udnytte dets potentiale fuldt ud, stimulere iværksætterånden og skabe et ægte indre marked for tjenesteydelser, idet den samtidig skal tage behørigt hensyn til behovet for at garantere udbud af og handel med tjenesteydelser af almen interesse. I den forbindelse prioriterer Det Europæiske Råd det højt, at der opnås endelig enighed om EF-patentet. Medlemsstaterne opfordres til at intensivere indsatsen for at omsætte forskrifterne om det indre marked til national lovgivning inden for de fastsatte tidsfrister. Rettidig og effektiv gennemførelse af fællesskabsforskrifterne i alle medlemsstater vil skabe det grundlag for gensidig tillid og fortrolighed, som et udvidet indre marked skal bygge på.

17. Fuldt integrerede og stabile finansmarkeder vil spille en afgørende rolle med hensyn til at kanalisere opsparring over i produktive investeringer og styrke den økonomiske vækst. Det Europæiske Råd gentager sin opfordring til, at der gøres hurtige fremskridt med hensyn til alle de udestående elementer i handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser, så den kan færdiggøres efter den aftalte tidsplan. På dette område bør der også ske en mere konsekvent håndhævelse af gældende lovgivning. Det Europæiske Råd forventer også, at arbejdet med direktivet om overtagelsestilbud, hvis formål er at fastsætte europæiske og internationale spilleregler på området, afsluttes hurtigt med et positivt resultat, der bygger på de hidtidige kompromisbestræbelser.

Industripolitikker

18. Rådet og Kommissionen skal tilgodese specifikke industrisektorerens behov, navnlig fremstillingssektoren, hvis disse skal kunne øge deres konkurrenceevne, bl.a. på baggrund af deres vigtige bidrag til den økonomiske vækst. EU-lovgivningen bør ikke være et handicap for EU's konkurrenceevne sammenlignet med andre store økonomiers konkurrenceevne. Med dette for øje opfordres Kommissionen til at tage hensyn til de konsekvenser, som foreslået EU-lovgivning har for virksomhederne, ved at foretage en omfattende konsekvensanalyse. Det kommende forslag om kemikalier, som Rådet (konkurrenceevne) skal drøfte i samordning med andre rådssammensætninger, bliver en første lejlighed til at følge denne linje, og der skal navnlig ses på forslagets indvirkning på SMV'er.

Forskning og innovation

19. Hvis den europæiske økonomis konkurrenceevne skal udvikles i overensstemmelse med Lissabon-dagsordenen, er der brug for, at den offentlige og den private sektor igen bakker op om målet om at investere 3% af BNP i forskning, med særlig vægt på teknologisk innovation og herunder miljøteknologi, samt på udvikling af menneskelig kapital gennem øgede investeringer i uddannelse og forskning, efter de retningslinjer, som Rådet anbefalede den 22. september 2003. Det Europæiske Råd tilskynder derfor til
- et stærkt engagement fra medlemsstaternes side med hensyn til benchmarking, udveksling af erfaringer og forberedelse af indbyrdes forenelige foranstaltninger, der kan fremskynde offentlige og private investeringer i forskning og innovation

- styrket samordning mellem offentlig og privatfinansieret forskning og øget anvendelse af strukturfondene i forbindelse med projekter inden for forskning og udvikling under hensyn til den rolle, som disse fonde spiller for at fremme samhørighed, og til de specifikke behov og potentialer i de forskellige regioner, herunder også i de tiltrædende stater. Offentlig-private partnerskaber på forskningsområdet er en central faktor for udvikling af nye teknologier og for, at den europæiske højteknologiindustri kan konkurrere på verdensplan
- hurtige fremskridt med gennemførelsen af e-Europa-handlingsplanen; her kræves der en betydelig indsats for at sikre, at de nye rammebestemmelser for elektronisk kommunikation gennemføres i hele Fællesskabet, samt en optrapning af foranstaltningerne og investeringerne, specielt inden for e-forvaltning, e-sundhed og e-læring og med hensyn til udvikling af bredbåndsinfrastruktur og -indhold.

Bedre lovgivning

20. En mere effektiv lovgivning både på europæisk plan og på nationalt plan er af allerstørste betydning. Institutionerne må sørge for hurtigt at få gennemført bestemmelserne i den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning, så kvaliteten af EU's lovgivning kan forbedres bl.a. gennem lovgivningsmæssige konsekvensanalyser. En forenkling af EU-lovgivningen og en forbedring af de offentlige forvaltningers effektivitet og gennemsigtighed vil styrke den økonomiske konkurrenceevne betydeligt ved at øge erhvervslivets tillid og forbedre standarden i den offentlige service.

Udvikling af den sociale dimension

21. Den nuværende prioritering af foranstaltninger med henblik på at stimulere væksten og øge konkurrenceevnen skal gå hånd i hånd med effektive social- og arbejdsmarkedspolitikker, navnlig jobskabelse, som fortsat er en integrerende del af den europæiske socioøkonomiske model. Det er - som det fremgår af Kommissionens meddelelse - nødvendigt at styrke den nuværende samordning af de politikker, som medlemsstaterne vedtager på området social beskyttelse, idet man derved bidrager til den nødvendige modernisering af de sociale beskyttelsesordninger. I den sammenhæng bør Rådet drøfte Kommissionens meddelelse om åben koordination inden for social beskyttelse og inden Det Europæiske Råds forårsmøde i 2004 udarbejde praktiske konklusioner, der respekterer nærhedsprincippet og de nationale ordningers forskelligartethed.

22. Medlemsstaterne tillægger det stor betydning at have pensionssystemer, som sikrer tilstrækkelige ydelser, som er økonomisk bæredygtige, og som er i stand til at klare udfordringerne i forbindelse med modernisering. Selv om området hører under medlemsstaternes kompetenceområde, bør disses indsats ikke desto mindre styrkes gennem øget brug af åben koordination på dette område. I den forbindelse:
- bør Rådet overveje at forbedre det sæt af mål, der anvendes inden for åben koordination vedrørende social beskyttelse - på grundlag af eksemplet fra konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Barcelona, hvori der blev opfordret til at øge den faktiske gennemsnitlige alder for, hvornår folk ophører med at arbejde, med fem år inden udgangen af 2010 - således at pensionssystemernes bæredygtighed og tilstrækkelighed sikres i forhold til den demografiske udvikling
 - bør Rådet fortsat nøje overvåge pensionssystemernes økonomiske bæredygtighed, bl.a. for at vurdere, i hvilket omfang reformerne forbedrer de offentlige finansers holdbarhed på lang sigt
 - bør medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter overveje, hvordan man sikrer sammenhæng mellem beskæftigelsespolitikker og pensioner på baggrund af de mål, der blev opstillet af Det Europæiske Råd i Barcelona.
23. Det Europæiske Råd afventer med interesse den rapport fra den europæiske beskæftigelsestaskforce under Wim Koks ledelse, der skal forelægges Kommissionen, og det støtter forslaget om at afholde et ekstraordinært socialt topmøde i december med henblik på en indledende drøftelse af opfølgningen af denne rapport.

Den miljømæssige dimension

24. Yderligere foranstaltninger for at øge miljøbeskyttelsen og den miljømæssige bæredygtighed vil bidrage til at sætte gang i væksten. Miljømål vil virke som en katalysator for innovation og modernisering i nøglesektorer som f.eks. energi og transport og fremme nye investeringer i rene og mere energi- og ressourceeffektive teknologier. Færdiggørelsen af Kommissionens handlingsplan om miljøteknologier inden udgangen af 2003 vil bidrage til at fremme og udbrede sådanne teknologier. Rådet opfordrer endvidere til, at der hurtigt vedtages et forslag til direktiv om anvendelse af Kyoto-protokollens fleksible mekanismer inden for rammerne af fællesskabsordningen for handel med drivhusgasemissionsrettigheder, der vil fremme udbredelsen af rene teknologier og beskytte den europæiske industris konkurrenceevne.

III. STYRKELSE AF FRIHED, SIKKERHED OG RETFÆRDIGHED*Forvaltning af EU's fælles grænser*

25. Det Europæiske Råd understreger, at den kommende udvidelse vil flytte EU's ydre grænser, så det er i alle medlemsstaters fælles interesse, at der etableres en mere effektiv grænseforvaltning navnlig med henblik på at øge sikkerheden for EU's borgere.
26. Det Europæiske Råd erindrer om konklusionerne fra mødet i Thessaloniki og hilser med tilfredshed, at Kommissionen agter hurtigt at fortsætte med at undersøge den påtænkte bevilling på 140 mio. EUR for perioden 2004-2006 med henblik på at dække de mest presserende behov på dette område, især til støtte for forvaltningen af de ydre grænser samt med hensyn til gennemførelsen af handlingsprogrammet for tilbagesendelse og udviklingen af visuminformationssystemet.
27. Det Europæiske Råd understreger vigtigheden af en fuldstændig gennemførelse af planen for forvaltning af de ydre grænser og oprettelsen af det påtænkte luftgrænsecenter og de to søgrænsecentre. Alle grænseforvaltningscentrene bør arbejde tæt sammen under Den Fælles Grænsekontrolinstans' koordination.
28. Det Europæiske Råd hilser med tilfredshed, at Kommissionen agter at fremsætte et forslag om oprettelse af et grænseforvaltningsagentur for at forbedre det praktiske samarbejde om forvaltningen af de ydre grænser i så god tid, at Rådet kan nå til politisk enighed om hovedelementerne heri inden årets udgang. Dette forslag vil bygge på Den Fælles Grænsekontrolinstans' erfaringer.
29. Det Europæiske Råd noterer sig den undersøgelse om søgrænser, som er blevet foretaget for Kommissionen, og opfordrer RIA-Rådet til at udarbejde et arbejdsprogram for dette spørgsmål, der kan vedtages inden årets udgang.

Kontrol af migrationsstrømme

30. Det Europæiske Råd bekræfter, at migrationsspørgsmålet har politisk topprioritet, og slår fast, at det går ind for en strategi, hvor der er balance mellem på den ene side det presserende behov for at sætte en stopper for ulovlig migration og bekæmpe menneskesmugling og på den anden side modtagelsen og integrationen af lovlige indvandrere i overensstemmelse med de principper og prioriteter, som blev fastlagt på Det Europæiske Råds møder i Thessaloniki, Sevilla, Laeken og Tammerfors.

31. Det forpligter sig til at anvende alle egnede instrumenter i EU's eksterne forbindelser inden for den globale tilgang som fastlagt i Thessaloniki, herunder styrkede partnerskaber med de berørte tredjelande som led i EU's strategi til bekæmpelse af ulovlig indvandring. I den forbindelse har Det Europæiske Råd
- opfordret Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne til at gøre alt for at lette Fællesskabets indgåelse af tilbagetagelsesaftaler. Det Europæiske Råd har opfordret Rådet og Kommissionen til i begyndelsen af næste år at udarbejde en rapport, der navnlig indkredser prioriteterne i en fælles tilbagetagelsespolitik og de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at en sådan politik kan udvikles med held
 - på ny bekræftet, at en fælles tilbagesendelsespolitik er et centralt element i en effektiv og samlet indvandringspolitik, og det har opfordret Rådet og Kommissionen til at give højeste prioritet til gennemførelsen af den handlingsplan, der blev vedtaget i november 2002. I den forbindelse hilser Det Europæiske Råd det velkomment, at Kommissionen under hensyntagen til de finansielle overslag agter at fremsætte et forslag om at yde økonomisk støtte til repatriering af ulovlige indvandrere og afviste asylansøgere til hjemlande og transitlande under fuld overholdelse af de humanitære principper og med respekt for den menneskelige værdighed
 - med tilfredshed noteret sig, at der både i EU og internationale organer (ICAO, G8) er arbejde i gang med indførelse af biometrisk identifikation i visa, opholdstilladelser og pas, og det har opfordret RIA-Rådet til inden udgangen af 2003 at nå til politisk enighed om Kommissionens to forslag til rådeforordninger om biometrisk identifikation og træffe de nødvendige afgørelser om udvikling af visuminformationssystemet (VIS) og Schengen-informationssystemet (SIS) II, idet den fastlagte tidsplan for indførelsen af SIS II bør overholdes.
32. Det Europæiske Råd bekræfter, at de enkelte medlemsstater selv er ansvarlige for det antal lovlige indvandrere, der får adgang til deres område i henhold til deres lovgivning og under hensyn til deres specifikke forhold, herunder arbejdsmarkedsforholdene, men noterer sig samtidig, at Kommissionen har iværksat en undersøgelse af forholdet mellem lovlig og ulovlig indvandring, og det opfordrer alle medlemsstater, tiltrædende stater og kandidatlande til fuldt ud at samarbejde med Kommissionen herom.

33. Det Europæiske Råd opfordrer RIA-Rådet til hurtigst muligt at afslutte drøftelserne om forslagene til direktiver om anerkendelse af ret til og procedurer vedrørende asyl med henblik på at overholde den frist til udgangen af 2003, der blev fastsat allerede på Det Europæiske Råds møder i Sevilla og Thessaloniki, således at EU kan sætte ind over for misbrug af asyl og ineffektivitet, samtidig med at EU fuldt ud lever op til Genève-konventionen og sine humanitære traditioner.

Retligt samarbejde og politisamarbejde

34. Det Europæiske Råd opfordrer til en fortsat indsats for et tættere politisamarbejde, retligt samarbejde og toldsamarbejde og en styrkelse af samarbejdet inden for retshåndhævelse, navnlig i forbindelse med den operative bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme.
35. Det bekræfter på ny betydningen af bekæmpelsen af ulovlig narkotikahandel og opfordrer til, at Kommissionens forslag til Rådets rammeafgørelse herom om muligt vedtages inden udgangen af 2003.
36. Det udtrykker tilfredshed med Rådets vedtagelse af forordningen om forældreansvar og ægteskabssager, der ved at muliggøre anerkendelse og fuldbyrdelse af nationale retsafgørelser i hele Fællesskabet kraftigt vil øge borgernes adgang til domsstolsprøvelse i anliggender, der er af direkte betydning for deres dagligdag. Denne forordning er navnlig et vigtigt skridt hen imod indførelsen af en sammenhængende lovgivningsramme for forældremyndighed og beskyttelse af mindreårige.

IV. ANDRE SPØRGSMÅL

Portugisisk landbrug

37. Som opfølgning af konklusionerne fra Det Europæiske Råd i København noterer Det Europæiske Råd sig under hensyn til det nye politikperspektiv for landbruget, der blev vedtaget af Rådet (landbrug) i juni 2003, Kommissionens rapport om situationen i det portugisiske landbrug, navnlig dens henstilling om, at næste generation af programmer for udvikling af landdistrikterne fortsat skal støtte de forbedringer, der foretages med hensyn til strukturtilpasning af det portugisiske landbrug. Kommissionen opfordres til på et passende tidspunkt at forelægge endnu en rapport om dette spørgsmål.

38. I mellemtiden noterer Det Europæiske Råd sig med tilfredshed Kommissionens forslag om at forlænge ordningen i forbindelse med problemerne vedrørende udvikling af mælkeproduktionen på Azorerne, og det opfordrer Rådet til snarest muligt at tage det op til drøftelse.

Den Europæiske Centralbank

39. Det Europæiske Råd udtrykker sin tilfredshed med udnævnelsen af Jean-Claude Trichet til formand for Den Europæiske Centralbank.

V. EKSTERNE FORBINDELSER

WTO

40. Det Europæiske Råd beklager det negative udfald af WTO's ministermøde i Cancún og det tilbageslag, dette betyder for Doha-udviklingsdagsordenen, men understreger, at EU fortsat går stærkt ind for en multilateral tilgang til handelspolitikken. EU bør derfor være åben for en snarlig genoptagelse af forhandlingerne om Doha-udviklingsdagsordenen. Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen til både at overveje, hvilken strategi EU skal anlægge, og til sammen med de centrale WTO-aktører at undersøge mulighederne for fremtidige fremskridt med hensyn til Doha-udviklingsdagsordenen, idet det understreger, at alle bør stå sammen, hvis forhandlingerne skal kunne genoptages med held. Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen til i relevant omfang at holde Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) fuldt orienteret.

Initiativet "Det bredere europæiske naboskab"

41. Det Europæiske Råd ser med tilfredshed på de fremskridt, der er gjort i forbindelse med Kommissionens initiativ "Det bredere europæiske naboskab". Det opfordrer Rådet og Kommissionen til at fremme arbejdet med at gennemføre dette initiativ med henblik på at sikre en samlet, afbalanceret og forholdsmæssigt afpasset fremgangsmåde omfattende et finansielt instrument, der imødekommer behovene for at fremme det grænseoverskridende og regionale/tværnationale samarbejde om det udvidede EU's ydre grænser.

Euro-Middelhavs-partnerskabet

42. Det Europæiske Råd bekræfter på ny, at det tillægger Middelhavsområdet afgørende betydning, og at det er fast besluttet på at udvikle Euro-Middelhavs-partnerskabet. Det understreger i den forbindelse, at det er nødvendigt aktivt at støtte den økonomiske udvikling i regionen gennem konkrete initiativer, der skal vedtages, og at forbedre den politiske dialog og sam-

arbejdet på det kulturelle område. Det ser frem til et positivt resultat af det kommende ministermøde inden for Euro-Middelhavs-partnerskabet, der finder sted i Napoli.

Den nordlige dimension

43. Det Europæiske Råd tilslutter sig anden handlingsplan for den nordlige dimension 2004-2006 med henblik på en fortsættelse af politikkerne vedrørende den nordlige dimension efter 2003. Det understreger, at den nordlige dimension vil få endnu større betydning i forbindelse med udvidelsen af EU, og at den vil yde et betydeligt bidrag til fremme af EU's nye politik om naboskab i hele regionen.

Moldova

44. Det Europæiske Råd bekræfter atter sin fortsatte støtte til OSCE's bestræbelser på at finde en samlet politisk løsning af Transdnestrien-spørgsmålet i Republikken Moldova.
45. Det Europæiske Råd ser med tilfredshed på de fremskridt, der er gjort i år, og understreger behovet for en konstruktiv holdning, for at bringe processen til afslutning.
46. Det Europæiske Råd opfordrer indtrængende Den Russiske Føderation og Ukraine til sammen med OSCE at gennemføre deres rolle som mæglere. Med hensyn til at fuldføre tilbagetrækningen af de russiske styrker opfordrer Det Europæiske Råd Den Russiske Føderation til at tage alle nødvendige skridt til at opfylde Istanbul/Porto-forpligtelserne inden årets udgang.

Forbindelserne med den arabiske verden

47. Det Europæiske Råd minder om konklusionerne fra mødet i Thessaloniki, hvori nødvendigheden af at fremme en tættere dialog med den arabiske verden blev understreget, og det opfordrer Kommissionen og den højtstående repræsentant til at fortsætte deres arbejde med at udarbejde en detaljeret arbejdsplan, der tager fuldt hensyn til eksisterende politikker og programmer, herunder Barcelona-processen, GCC-samarbejdet og initiativet "Det bredere europæiske naboskab" og aflægge rapport inden Det Europæiske Råds møder i december 2003.

Mellemøsten

48. Den Europæiske Union går fuldt og helt ind for det klare mål om to stater, Israel og en levedygtig og demokratisk palæstinensisk stat, der lever side om side i fred og sikkerhed inden for rammerne af en samlet fred i Mellemøsten, som beskrevet i køreplanen.
49. Det Europæiske Råd er overordentlig bekymret over situationen i regionen og har noteret sig, at selv om de berørte parter har fået støtte fra det internationale samfund til at søge en retfærdig og varig løsning, har de ikke gjort en tilstrækkelig indsats for at gribe den chance for fred, der ligger i køreplanen, og som blev underbygget af ministerkvarrettens seneste erklæring, der blev fremsat den 26. september 2003. Tværtimod medfører den stigende vold yderligere lidelse og død for såvel det israelske som det palæstinensiske folk og truer sikkerheden både i og uden for regionen.
50. Den Europæiske Union opfordrer derfor begge parter - Israel og Den Palæstinensiske Myndighed - til at overholde de tilsagn, som de gav på topmødet i Aqaba den 4. juni 2003.
51. Det Europæiske Råd anmoder indtrængende alle regionens parter om øjeblikkelig at gennemføre politikker, som fremmer dialog og forhandling. EU's forbindelser med parter, som måtte træffe foranstaltninger, der går i modsat retning, vil uvægerligt blive påvirket af en sådan adfærd.
52. Det Europæiske Råd ser med tilfredshed på initiativerne fra begge parters civilsamfund og er rede til at bistå yderligere i bestræbelserne på at fremme tilnærmelse, tillidsskabende foranstaltninger og stræben efter en varig fred.
53. Det Europæiske Råd fordømmer på det kraftigste optrapningen af selvmordsattentaterne og andre voldshandlinger, der har fundet sted i de seneste uger, og opfordrer alle parter til at afholde sig fra provokationer, som kan øge spændingerne yderligere.
54. Det Europæiske Råd fordømmer på det kraftigste det forfærdelige terrorangreb, der dræbte tre amerikanske statsborgere nær Erez-grænseovergangen i Gazastriben den 15. oktober, og udtrykker sin dybe medfølelse med de pågældendes familier. EU forventer, at gerningsmændene bringes for retten.

55. Terrorangreb mod Israel mangler enhver form for berettigelse. Det Europæiske Råd fastslår på ny, at bekæmpelse af alle former for terrorisme fremdeles er en af Den Europæiske Unions såvel som hele det internationale samfunds prioriteter, samt at det er alle landes pligt, og navnlig en pligt for landene i regionen, at samarbejde aktivt om at bekæmpe terrorisme og afholde sig fra enhver form for støtte - direkte eller indirekte - til terrororganisationer.
56. Det Europæiske Råd understreger på ny, at Den Palæstinensiske Myndighed konkret skal vise, at den er fast besluttet på at bekæmpe ekstremistisk vold, og opfordrer indtrængende Den Palæstinensiske Myndighed og dens præsident til at tage øjeblikkelige og afgørende skridt til at sikre, at samtlige palæstinensiske sikkerhedsstyrker kommer under en behørigt bemyndiget premierministers og indenrigsministers klare kontrol, og at der gribes ind over for de enkeltpersoner og grupper, der udfører og planlægger terrorangreb.
57. Det Europæiske Råd anerkender Israels ret til at beskytte sine borgere mod terrorangreb. Det opfordrer Israels regering til under udøvelsen af denne ret at gøre sit yderste for at undgå civile tab og unnlade handlinger, der forværrer det palæstinensiske folks humanitære og økonomiske situation. Det opfordrer også Israel til at afholde sig fra straffeforanstaltninger, der ikke er i overensstemmelse med folkeretten, herunder udenretslige drab.
58. Det Europæiske Råd er særlig betænkeligt ved det planlagte forløb af det såkaldte sikkerhedshegn på den besatte Vestbred. Den foreslåede afvigelse af dette forløb fra "den grønne linje" vil kunne skade kommende forhandlinger og gøre det fysisk umuligt at gennemføre løsningen med to stater. Det vil volde palæstinenserne yderligere humanitær og økonomisk skade. I tusindvis af palæstinensere vest for hegnet afskæres fra væsentlige tjenester på Vestbredden, mens palæstinensere øst for hegnet mister adgangen til land og vandressourcer.
59. Det Europæiske Råd opfordrer Israel til at ændre bosættelsespolitikken og opløse bosættelser bygget efter marts 2001.
60. Det Europæiske Råd understreger på ny, at Den Europæiske Union er fast besluttet på at bidrage til alle aspekter af gennemførelsen af køreplanen, og understreger vigtigheden af, at der hurtigst muligt oprettes en troværdig og effektiv ekstern overvågningsmekanisme.

Irak

61. Det Europæiske Råd hilser med tilfredshed den enstemmige vedtagelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1511.

62. Det Europæiske Råd bekræfter, at EU er fast besluttet på og giver tilsagn om at spille en væsentlig rolle i den politiske og økonomiske genopbygning af Irak inden for rammerne af de relevante sikkerhedsrådsresolutioner. Følgende faktorer vil være afgørende for, at processen lykkes:
- et tilstrækkeligt sikkerhedsmiljø
 - en stærk og vital rolle for FN
 - en realistisk tidsplan for overdragelsen af det politiske ansvar til det irakiske folk
 - oprettelsen af en gennemsigtig multilateral donorfond til at kanalisere støtten fra det internationale samfund.
63. Det Europæiske Råd bekræfter, at EU aktivt vil bidrage til, at donorkonferencen den 24. oktober i Madrid får et positivt udfald. EU vil ved den lejlighed afgive tilsagn om at yde 200 mio. EUR for 2003-2004 fra Fællesskabets budget.
64. Det Europæiske Råd opfordrer indtrængende alle lande i regionen til aktivt at bidrage til stabilitet i Irak og støtte landets politiske og økonomiske genopbygningsproces. Et velstående, stabilt og suverænt Irak, hvis territoriale integritet er intakt, vil være af afgørende betydning for stabiliteten i og uden for regionen.
65. Det Europæiske Råd opfordrer den højtstående repræsentant og Kommissionen til at udarbejde en strategi på mellemlang sigt for EU's forbindelser med Irak og at aflægge en situationsrapport herom i marts 2004.

Iran

66. Det Europæiske Råd gjorde status over udviklingen i forbindelserne med Iran.
67. Det Europæiske Råd understreger på ny sin alvorlige bekymring over Irans nukleare program og udtrykker sin fulde støtte til resolutionen af 12. september 2003 fra IAEA's Styrelsesråd. EU forventer, at Iran samarbejder fuldt ud med IAEA om implementeringen af denne resolution. Det Europæiske Råd opfordrer på ny Iran til straks og betingelsesløst at undertegne, ratificere og implementere IAEA's tillægsprotokol om kontrolforanstaltninger og til øjeblikkeligt at handle i overensstemmelse med denne. Den Europæiske Union opfordrer endvidere Iran til at indstille alle uranberigelses- og uranoparbejdningsaktiviteter. Det Europæiske Råd vil ikke acceptere en spredning af kernevåben i regionen, som allerede langt fra er stabil.

68. Den Europæiske Union er fortsat villig til at undersøge, hvordan der kan udvikles et bredere samarbejde med Iran. Det kan kun lade sig gøre, hvis der er øget international tillid til, at Irans nukleare program er af fredelig art, og der sker forbedringer i menneskerettighedssituationen samt med hensyn til bekæmpelse af terrorisme og Irans holdning til fredsprocessen i Mellemøsten.

Nobels fredspris

69. Det Europæiske Råd, som udtrykker sin beundring for alle, der kæmper for menneskerettighederne, ønsker Shirin Ebadi til lykke med Nobels fredspris, som er en anerkendelse af hendes engagement for demokrati og beskyttelse af menneskerettighederne i Iran.

Kosovo

70. Det Europæiske Råd bekræftede, at en dialog mellem Beograd og Pristina om praktiske spørgsmål er et centralt element i det internationale samfunds "standarder før status"-strategi på grundlag af FN's Sikkerhedsråds resolution 1244. Den er også et afgørende skridt hen imod en normalisering i Kosovo og for videre tilnærmelse til europæiske standarder inden for stabiliserings- og associeringsprocessen. Det Europæiske Råd hilser det derfor velkomment, at der blev indledt en sådan dialog den 14. oktober i Wien, men udtrykker sin skuffelse over, at nogle af de vigtigste samtalepartnere havde valgt ikke at deltage.
71. Det Europæiske Råd understreger vigtigheden af at nedsætte tekniske arbejdsgrupper i løbet af november for at behandle spørgsmål vedrørende energi, transport og kommunikation, hjemvendte og forsvundne personer. Med henblik herpå opfordrer Det Europæiske Råd indtrængende begge parter til at træffe de nødvendige forberedelser til konstruktivt og ubetinget at gå ind i denne proces på multietnisk grundlag. Det Europæiske Råd udtaler sin støtte til den indsats, som FN's generalsekretærs særlige repræsentant, Harri Holkeri, gør i den forbindelse.

Bolivia

72. Det Europæiske Råd er overordentlig bekymret over de seneste dramatiske udviklinger i Bolivia. Det beklager dybt de voldshandlinger, der har ført til tab af menneskeliv, og udtrykker sin medfølelse med ofrenes familier. Det Europæiske Råd bekræfter på ny sin støtte til den demokratisk valgte regering i Bolivia i dens bestræbelser på at finde en fredelig og forfatningsmæssig løsning på den nuværende krise.

73. Det Europæiske Råd henstiller indtrængende til Bolivias regering om fuldt ud at overholde menneskerettighederne under denne proces.
74. Det Europæiske Råd opfordrer alle politiske, sociale og økonomiske kræfter i Bolivia til at afstå fra vold og til at gå ind i en ansvarlig og konstruktiv dialog med Bolivias regering. Denne dialog skal anerkende parlamentet som demokratiets legitime institution for konsensskabelse.
75. Det Europæiske Råd understreger betydningen af, at det bolivianske folk tilstræber og gennemfører løsninger på sine mange problemer inden for rammerne af demokrati og landets institutioner og under fuld overholdelse af retsstatsprincippet.

Guatemala

76. Det Europæiske Råd er bekymret over den urovækkende bølge af uroligheder og vold, senest i selve forfatningsdomstolen, som har præget forberedelserne til det kommende valg i Guatemala.
77. Den Europæiske Union ønsker, at der garanteres frie og gennemsigtige valg, og at den vold og intimiderende adfærd, som har skæmmet tiden op til valget, ophører. Den glæder sig over, at den europæiske valgobservationsmission har indledt arbejdet og er blevet godt modtaget af de guatemalanske myndigheder. Den vil fortsat følge situationen nøje.

De Store Søers Område

78. Det Europæiske Råd noterer sig med tilfredshed de fremskridt, der er gjort med henblik på at opnå politisk stabilitet i landene i Centralafrika, og er rede til at bidrage til den økonomiske, institutionelle og sociale genopretning i De Store Søers Område.

*
* *

Det Europæiske Råd lykønskede Hans Hellighed Pave Johannes Paul II med hans 25-års jubilæum.
